

Előzetési feltételek:
Vidékre postán vagy helyben házhoz
Egész évre 10 frt. Fél évre 8 frt.
Negyed évre 4 frt.
Egyen számú 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
6-hasabos példány egyszeri hirdetésnél 12,
kétzeresnél 10, háromszorosnál 8 kr.
A nyilvántartás 50 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Hirdetmények elfogadtatnak a ki-
adóhivataltól kivül egyedül **Hanssen-**
stein és Vogler hirdetésfelvételi
hivatalában Budapest: Dorottya-utca
3. sz. I. em. Bécs: Wallfischgasse 10. sz.
Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, Kálap-u. 15. sz. I. em.

A lap szellemi részét illető minden köz-
lemény a szerkesztőséghez intéendő. —
Bérmertelen levelek csak ismeret-
ezektől fogadtatnak el. — Kéziratok nem
adatok vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint (**Ker-**
tesz József könyvnyomdai irodája)
hova a lap anyagi részét illető közle-
mények (előzetési pénzek, hirdetmények
kiadás körüli panaszok) intéendőek.

A helyzetről.

Egyrészt a nap hírei oly érdekesek, hogy azokat olvasóinkkal terjedelmesen közölni kívánjuk, másrészt a helyzet olyan, hogy ahhoz mindaddig, míg a keringő hírek meg nem valósulnak, időelőtti lenne a hozzászólás.

Azért csak arra szorítkozunk, a mai estijapok közleményeit, melyek saját információinkkal is nagyjában összevágunk, egybefoglalni.

A „Pesti Napló“-ban a következőket olvassuk:

„Tisza Kálmán, mint az több előbbi közléseinkből tudva van, formulázta nézeteit a közügyekre vonatkozólag, s e formulázás lényege megegyezik az „Ellenőr“ azon, általunk is reprodukált mult pénteki közlésével, melyben a „Pester Lloyd“ és „Napló“ nyilatkozataira hivatkozva, a „tiszteletes koalíció“ föltételeit hangsúlyozta.

Mint tudva van, e közlés lényege abból állt, hogy Tisza Kálmán fölhatalmazást kért az 1867: XII. törvényzikk revisióját s esetleg megváltoztatását célzó tárgyalások megindítására.

A Tiszával tárgyaló deák-párti államférfiak, a megelőző tárgyalások alapján, szintén egy formulázást mutattak be: a tegnapi tárgyalások azonban nem hoztak létre közeledést s kevés a remény, hogy a mai értekezletnek nagyobb sikere legyen.

Ha jól vagyunk értesülve a tárgyalások folyamában az egyes belügyi reform-kérdések is megbeszéltek.

A „Pester Lloyd“ bővebb s némileg eltérő tudósításokkal szolgál, ugyanis többek között ezeket mondja:

„Nem szoktuk az igazságot elhallgatni vagy eltakarni, akkor sem, ha az nézetünknek és kívánságainknak nem kedvez, s így vissza nem tarthatjuk olvasóink előtt azon vallomást, hogy a koalíció eszme megvalósulása nagy akadályokra talál, melyeknek leküzdése nem tűnik föl ugyan lehetetlennek, melyek azonban elég jelentékenyek arra, hogy a koalíció miniszterium létrejöttéig legalább is nem biztosítottak, sőt alig valószínűnek tünessék föl.

A mennyire értesülve vagyunk, Tisza Kálmán fölhatalmazást kér arra, hogy mielőtt a minisztertumba lépne, pártja előtt kinyilatkoztathassa, miszerint föntartotta magának azt, hogy azon időben a mikor a kiegyezés azon határozatainak megújításáról lesz szó, melyek tíz évi tartamra lettek megállapítva, a koronának javaslatokat tegyen a fölött is, hogyan lenne a kiegyezés azon része is, mely a közös ügyek tárgyalási módjára vonatkozik, célszerűen megváltoztatandó természetesen a korona és a három jogosult tényező, a korona és a két képviselő beleegyezésével.

A kormány, vagy jobban mondva, azok részéről, a kik Tisza Kálmánnal egy téreza átvétele fölött alkudoztak, ennek ellenében az hozzátik föl, hogy jelen perczen nem csak nem lehet szó arról, hogy mi történjék annak idejében a kiegyezés tárgyában, de még egy nyilatkozat is szükséges Tisza Kálmán részéről — oly alakban mely tekintélyét semmiben sem sértse — arra nézve, hogy mind addig míg miniszter lesz, lemond minden kísérletről a közjogi kérdésre vonatkozó eltérő nézeteit érvényesíteni.

Ugyancsak a „Pester Lloyd“ jelenti, anélkül azonban, hogy a közleményért kezességet vállalna, miszerint „jól értesült körökben azt beszélik, hogy báró Sennyey legújában hajlandónak mutatkozik egy koalíció-miniszteriumban tárczát vállalni, mihez azonban azon föltételt köti, hogy Tisza Kálmán is lépjen be azon miniszteriumba.“

Vége említést tesz a „Pester Lloyd“ erről is, hogy politikai körökben sokat beszélnek egy

levélről, melyet gróf Lónyay intézett volna mult pénteken gróf Andrássyhoz.

A levél tartalmát a következőkben jelzi:

„Gróf Lónyay arra emlékeztet, hogy Deák és Andrássy kivül ő volt azon harmadik a szövetségben, ki a kiegyezést létesítette, s ez okból föl van jogosítva ily válságos perczen szót emelni. Beható szavakban int gr. Lónyay arra, hogy ezen kiegyezés minden körülmények közt tartassék föl, s hogy ne engedessék meg abba a legkisebb részt sem törni, ő, a maga részéről nem táplál semmi ambíciót, s nem kíván maga számára vezér szerepet, följárnija szolgálatait, mint közkatona a Deák-párt sorában, azon egyetlen föltétel alatt, hogy a párt eddigi alapja, a kiegyezéshez föltétlenül ragaszkodás föl ne adassék.“

Az „Ung. Corr.“ is fölemlíti e levelet, mely amint értesülve vagyunk, csakugyan iratott, s melynek tartalma, amint halljuk, híven van a föntebbiekben előadva.

Ezekből látható, hogy a válság még végét nem érte, s talán még oly hamar nem is fog befejezteni, majdnem úgy tűnik föl az, mintha csak kedvüket telnék benne bizonyos körök, a válságot minden azzal járó káros következmények és veszélyek daczára is, kellettén túl kinyújtani.

— A székelyföld anyagi s kulturai érdekeinek előmozdítása céljából létesítendő intézmények tárgyában összehívott székely értekezlet tegnap tartott meg az országház egyik nagyobb termében. Körülbelül 28-an vettek benne részt, országos képviselők s a fővárosban tartózkodó más fiai a Székelyföldnek. Megválasztván az értekezlet elnökének Hajós János, jegyzőjének pedig dr. Cseh Károly, a székelyföldi képviselők közül alakult székely bizottság nevében Ugron Gábor előterjeszté, hogy a kérdéses bizottság a kijelölt célra a Székelyföldön egy nagyobb hitelegyetnek, az egyes székekben megannyi takarékpénztárnak föllállítását, fő- és albizottságok alakítását, s mindenek előtt egy kongresszus összehívását tartja szükségesnek. Előterjesztésében igen helyesen emelte ki, hogy e törekvések körül a székely képviselőknek fölle kell tenniük minden politikai párttekinetet. A föltett kérdésekre vonatkozólag igen élénk vitaközös fejlődött ki, a melyben részt vettek: Mikó Mihály maroszeiki főkirálybíró, dr. Takács Lajos tanár, Jakab Elek ki a kongresszus összehívásának ellene nyilatkozott, Temesváry Ferencz, Lázár Ádám stb. Végül az értekezlet abban állapodott meg, hogy a Székelyföld anyagi s kulturai érdekei céljából szükséges intézkedések részletes programjának kidolgozására egy 15-tagu bizottságot küld ki, amely annak idején elkészülvén munkálataival, azt végleges megállapítás végett az elnök által ismét összehívandó értekezlet elé fogja terjeszteni. E bizottság tagjaival választottak: Hajós János, Bartha Mellos, Bedő Albert, Buzogány Áron, dr. Cseh Károly, Deák Farkas, Dózsa Dániel, Gidófalvy István, Houehard Ferencz, Jenei József, Lázár Ádám, Nagy Sándor, Orbán Balázs, dr. Takács Lajos és Ugron Gábor.

— A magyar püspökök most folyó budapesti értekezletéről azt írják az „Ung. Lloyd“-nak, hogy az értekezlet tárgya kizárólag a középtanodai oktatásról szóló javaslat s hogy a püspökök már eddig is oly irányban nyilatkoztak, mely az összes nyilvános tanodák fölötti nagyobb állami fölügyeletre nézve kedvező. — Ugy látzik azonban, hogy ezenkívül, ez értekezleten még egyéb dolgokról is lesz szó.

— A kilenczes bizottság jelentésével Széll Kálmán tegnap este elkészült, e jelentés ma, vagy holnap hitelesítették a 9-es bizottságban s mihelyt a többszörösítés megtörtént, szétosztatik a 21-es bizottság tagjai közt.

— A honvédménház javára harminczöt frtot vettünk a következő levél kíséretében:
Eszterháza, 1874. márczius 11.
Tekintetes szerkesztő ur!
Palkovics Victor, m. k. honvédfőhadnagy urnak Palkovics Gyula plebánus ur ellen tanusított becsületserű pörében megítélt pénzbírságból a sértett fél részére oda ítélt 35 frt o. é. összeget — megbízásból — azon kérséssel van szerencsém tisztelettel átküldeni, miszerint ez összeget — mint a honvédménház-alap gyarapítására följárniottat — illető helyére juttatni, s ennek megtörténtét becses lapjában közzétenni sziveskedjék.

Kiváló tiszteletem kijelentése után vagyok a tekintetes szerkesztő ur alázatos szolgálója Pongrácz Sándor. — A beküldött összeget Gáspár András, honvédtábornok

és orsz. képviselő urnak, mint a honvédménház elnökének átszolgáltattuk.

— Prileszki Tádé képviselő összeállította az 1872. évi zárszámadás főbb és döntő tételeit és eredményeit, hogy azokból bárki fáradság és hosszú tanulmányozás nélkül a lehető legbiztosabban fölismerheti pénzügyi helyzetünket. Ez annál is inkább szükséges, mert a huzonegyes bizottságnak, illetőleg a kilenczes albizottságnak várva várt javaslatai pénzügyi állásunk alapsimere nélkül alig lesznek érthetőek. A kimutatások maguk igen érthetően és világosan vannak készítve.

„Közigazgatásunk és a magyar nemzetiség.“

(Ismeretetés.)

II.

A magyar államot lakó népek ethnographiai különfélesége a közigazgatási szervezet tevékenysége elé az általános, s mindenütt egyformán jelentkező közigazgatási czélokot kivül — még egy óriási föladat megoldását tűzi, s e föladat a magyar állam consolidatioja. Oly annyira kézzelfoghatóan jelentkezik e föladat megoldásának szükségére, hogy annak bizonyításával a status-férfi legalább is fölösleges dolgot művelne, mint az, ki e föladatot nem a közigazgatás cselekvősége körébe tartozónak vitatná. E tekintetben a helyzet jellemzésére könyvünk ezeket mondja: „A magyar államban kétségkívül vannak elemek, melyek az államot negálják, melyek az államon kívül eső súlypontok felé gravitálnak, melyek felhasználnak minden eszközt, hogy a magyar állameszme hatalmát gyöngítsék, s ez által az állam szétbomlását előidézzék.“

Nem hiszem, hogy valaki e jellemzés ellenében egyetlen szónyi ellenvetést tehetne, oly annyira frappans képét nyújtja az azon kétségbeesítő mozgalmaknak, melyeknek két rendbeli szelidebb illusztratioja csak a mult hetekben is foglalkoztatá a parlament indignatioját. — Erzi mindenki, hogy az állameszme ellen az állam belsőjeiből intézett és kello repressaliákkal nem süjtött támogatások az organismusnak gyengítésére, sőt fölbomlására vezethetnek, s hogy ily lázas kitérésekben nyilvánuló kórnak orvoslására gyors elhatározáson kivül a gyökeres módszer alkalmazásának szüksége is föntforog.

Az ily erőszakos módokon föl-föltűnedező úzelmek ellen egy oly közigazgatási szervezet képes csupán tervszerű erélyvel működni, mely a magyar állameszmének, — vagy mondjuk ki egyenesen: a magyar nemzetiség érdekei előmozdításának szenteli minden tevékenységét. Átkell annak minden ízében hatva lennie e nagy politikai alapeszmétől s annak tudatától, hogy az egyesek érdeke a magyar állammal, s ennek érdeke a magyar nemzetiséggel azonos.

„A magyar államot a magyar faj alapította, ez adott neki intézményeket, ennek tényei képezik történelmét, ennek ereje tartotta össze a különböző népfajokból álló államot, s azért csak a magyar faj van hivatva ez államot továbbra is föntartani. Csak a magyar elem van hivatva súlypontja lenni a magyar államban lakó kisebb, fejletlenebb és gyengébb népfajoknak, csak a magyar elem képes őket, legalább a fölső rétegeket assimilálni; csak a magyar elem van hivatva az összekötő és összetartó ragasz lenni ebben az államban; csak a magyar elem van hivatva a magyar államot consolidálni már csak azért is, mert csak a magyar nemzetiség érdekeinek érvényesítése bir azon sajátjassággal, hogy az állam consolidatioját vonja maga után; a magyar államban lakó többi népfaj nemzetiségi törekvése ellenben kétségképp az állam decompositiojára vezet.“

„A magyarság tehát a magyar állam összetartó eleme s a kettő sorsa oly szoros összefüggésben van, hogy nem lehet különválasztani. Mentül gyengébb az összetartó elem, annál gyöngébb az összetartás az állam egyes részei közt; mentül erősebb az összetartás az állam egyes részei közt; természetesen annál erősebb alapokon áll az állam is; s ha sikerülne a nemzetiségi izgatónak annyira fokozni a gyűlöletet a magyar nemzetiség iránt, hogy valamely kritikus pillanatban ezen ellenséges hangulat nyomása alatt a magyar faj suprematiája megszűnnék s az államjogban is kiejézést nyerne; ennek következménye nemcsak a magyar nemzetiség bukása volna, hanem a magyar állam szétbomlása is.“

Nagyon helytelenül fogná föl államunk érdekeit az, ki a magyar elem suprematiójának biztosítását állami eszközökkel való erőszakos magyarosítás által vélné keresztülvihetőnek; mert az ily természetellenes módon valóított viszonyok csak addig volnának képesek megállani, míg az őket uraló hatalomnak nyomása szabad mozgásukat teljesen lehetetlenít. Válságos időkben keservesen bosszulhatná meg magát azon tévedés, mely az állameszme megszilárdítását a mulékony materiális erő alapjára tekintné! Nem ily irányu tehát azon működés, — melyet a magyar

Huszár János

állam consolidációjának érdeke a közigazgatási szervezet föladatává tesz, — nem elegendő — sőt alapjában elhibázott intenció az, — mely a nemzetiségi törekvések ellenében az egyszerű védelem — vagy regresszáliák alkalmazását elégségesnek találja. — Magyarosítani kell a nemzeti műveltségnek rendelkezésére álló eszközök összes készületével; magyarosítani fogunk történelmi hivatása öntudatának teljes erejével. S ha ily irányú tevékenység a nemzetiségeket a felől meggyőzni képes volt, hogy érdekeik a magyar állam sorsával legszorosabban összefüzek; s ha a magyar állam népei közös kultúrtevénytől befolyása alatt — mint egy közös sorsnak osztályosai — az állam eszme geniusától áthatva leendnek: az ily állapotokra fektetett magyarosítás ellenében figyelmen kívül sem érdemlő eredménytelen erőlködésnek fog fölteni azon igazság, mely ma a tervszerűtlenség és foldozgatás korszakában a magyar állam megerősödése, sőt fennmaradása tekintetében komoly aggodalmakra képes okot szolgáltatni.

A nemzetiségi egyenjogúság eszméje annak idejében oly arcanumnak tartott, mely a különböző népfajoknak egymáshoz közel hozása, testvérsítés, s azonos érdekeik fölismeretése tekintetében azonnal csallhatatlannal éreztetendő századokra kiható hatását, — de hogy az eredmények a várakozásnak egyáltalán meg nem feleltek, azt felesleges tovább bizonyítani. A nemzetiségi igazságok az egyenjogúsítás után nemesak, hogy meg nem szüntek, sőt erősebb mértékben léptek föl mint valaha, a magyar állam polgárainak százezrei, egész vidékek nyílt ellenségeskedésben állanak az állammal, jelvényeit lábbal tiporják, meggyalázzák, törvényeit el nem ismerik s nem respectálják, s az állam tekintélye annyira süllyedt, hogy mindez nyíltan, ostentatíóval történik a büntetés föllelme nélkül.

Ily állapotokkal szemben az állam létének biztosítása parancsolja, hogy fölhagyjunk az abstract szabadság elvű tanai, melyek más viszonyok között gyakorlatban tövisek lenének, megfelelő viszonyainkra alkalmazni, — s hogy megalkotandó intézményeinkben az állameszmének érdeke legyen a törvényhozás összes tevékenységét szabályozó irányelv.

Ezen elv megvalósítására ezúttal törekvés legfőbb képviselője az állam körmánya, a — mely a feladat kivétel tekintetében a közigazgatási közegek tevékenységére van utalva. Amde a közigazgatás közegeit nálunk nem az állam körmánya nevezi ki, s azok működésük iránya és szelleme tekintetében az állam körmányától épen nem függenek: sőt igen sok esetben az egyes törvényhatóságokban tulsúlyban levő államellenes elemek által választott meg államellenes érdekek szolgálatára. — Hogy aztán az állam nyílt ellenségei által megválasztott s ezek befolyása által vezérelt közigazgatási közegek hivatalos hatalmának egész erejét felhasználja a magyar állam tenkitélyének gyengítésére: az ép oly természetes, mint könnyen érthető azon további körülmény, hogy az ily viszályok miatt azok az ellenőrzésükre hivatott törvényhatósági közgyűlések által még csak felelősségre sem vonatnak, ha az ily igazságok a többség rokonszenvével találkoznak.

A magyar állam érdekeinek megóvása az ily törvényhatóságokban a magyar állam nyílt ellenségeire van bízva.

Ezen abnormis viszonyokon eltekintve, szerző azon következtetésre jut, miszerint oly közigazgatási szervezet kell alkotnunk, mely a magyar állam céljainak s az ország viszonyainak megfelelő, melyben e föladatok oly módon legyenek fölsvá, hogy egy tényezőnek se jusson több, mint a mennyit az eddigi tapasztalatok szerint elbírnak, s melylyel az állam megszilárdítására irányzott egyseges, nagyszabású tervszerű működés lehetséges.

Ehhez képest az állami közigazgatás kezelésére hivatott közegek nem rövid időtartamra, hanem élethossziglan; s nem a törvényhatóságok által választandók, hanem az állam körmánya által kinevezendők volnának. Az előbbi körülmény által nélkülözhetetlen szakértők képződése, az utóbbi által az állameszme érdekeinek előmozdítása volna biztosítva. Az önkormányzat tevékenysége előtt még ezentul is oly tér maradna, melyen a közjó érdekében nagy és üdvös föladatokat volna képes tul nem terhelni erőt által érvényesíteni.

A szabadságnak föltétele nem a jogozatok terjedelme, hanem a törvény által biztosított jogrend. A szabadság fogalmának helytelen fölfogása eredményezte a szabadságvégvesztés fölfogását. — Szűnjünk meg tehát a liberalitás elvont eszméjét a tényleges viszonyok megfontolása nélkül állami intézményeinkben alkalmazni, mert — a jövő nemzedék jobban fogja magasztalni politikai bölcsességünket, ha egy compact erős magyar államot fog fölteni örökölhő néhány — nekünk szabadságvégvesztés látszó intézmény nélkül, mintha szabadságvégvesztés híret hagyjuk rá — a magyar állam nélkül. — y.

V i d é k.

Komárommegyei árvaügyek. Vettük s a következőkben kívánjuk ismertetni azon évi jelentést, melyet Komárommegyei árvaszéki elnöke az árva vagyon 1873. évi kezelése tárgyában a bizottsági közgyűlés elé terjesztett.

1872. év végével az árva és gondnokoltak összes létszáma volt 9403, 1873. évben gyámság és gondnokság alá került 1230; összesen 10,668. Ezek közül 1873. évben meghalt 198; férjhez ment 294, huszonegyedik évét betöltötte 282; összesen 774. 1875. végén tehát maradt 9549.

Az árvaszéknél 1872. év végével elintézett maradt 682 ügydarab, 1873-ban érkezett 6350, összesen 6032 ügydarab. Elintézett 6381, elintézett maradt 661.

1873-ik évben 1550 beadvánnyal érkezett több, mint az előző évben. — A beadványok szaporodását nagy részben azon intézkedések után magok után, melyek a gyámhatóságnál be nem jelentettek, de az 1872-ik év végével fogantatott nyomozás és összeírás által kipuhatolt gyámsági ügyekben történt. Az ezen gyámsági ügyekben érdekelt árva ingó és ingatlan vagyonának

biztosítása sa hagyatéki ügy letárgyalatása céljából a halálesetek felvétele s a hagyatéki vagyon leltározása elrendeltetett, az ingatlanok bérbe adtak, azok pedig, kik a kiskoruk vagyonát jogosulatlanul használták, számadásra vonattak.

A szülők és rokonok elhátával gyámoltatás nélkül maradt, munkaképtelen és szegény árva, az 1873. évi rosz termés folytán bekövetkezett drágaság és élelem-szereken hiány miatt, — még idegen jöltevek segélyére sem számíthatván, előterjesztést tett az árvaszék, hogy a közös árva pénztári tartalékalap kamataiból 3000 forintot a szűkölködő árva ellátására fordíthasson. — Előterjesztésünk a tekintetes közgyűlés helyeslésevel találkoznán, a szűkölködő árva összeírattak, s az összeírás szerint összesen 155 árva részére a járási gyám urak kezéhez kiszolgáltatott 2540 forintból viszonyaikhoz mért arányban, fejenként 10, 12, 15 és 20 forint segélyben részesültek.

Központi közgyám 1873-dik évben az árvaszék által hozzá utasított hagyatéki ügyekből 1691 árvas ügyet szerkesztett. — Csallóközi járási gyám bekielölt 606, udvardi járási gyám 333-at, melyeket hozzáadva az 1872. évben szerkesztettekhez, — 1873-ik év végével 3919 árvas ügy volt készben.

Az árva pénztár 1873. évi forgalmáról szerkesztett zárszámadás eredményét kintető mérleg szerint, — mint egyes hagyatéki tömegekből befizetendő, — a gazdasági járási árva javára 110463 forint 31 kr., udvardi járási árva javára 24175 forint 40 kr., tatai járási árva javára 40765 forint 50¹/₂ kr., csallóközi árva javára 27844 forint 5 kr. van előjegyezve.

Az árvaikat érdeklő hagyatéki ügyek intézése általában véve, sok nehézségbe ütközik. — A törvénykezési rendtartásban megszabott hagyatéki eljárás szerint a gyámhatóság még oly hagyatéki ügyekben sem bír kezdeményezési joggal, melyekben kizárólag kiskoruk vannak érdekeltve, s hatáskörük sajátképen csak a vagyonnak bíróság lett átadása után kezdődik, — a bírói átadás és az árva tulajdonjogának bekebelezése pedig a teleklönyvi állapot tekintetében kevés hagyatéki ügynél elő nem forduló bonyolult viszonyok rendezése előtt nem eszközölhető. — Ezeknek peres eljárás nélküli rendelkezése a gyámhatóság közegeire nehezül, kik bírói hatáskörrel nem bírván, az érdekelt nagykoruk közönyössége mellett, munka- és idővesztéssel képesek a bonyolult viszonyok rendezéséhez kívánatos okmányok megszerzésére.

A megye hatósága alá tartozó árva és gondnokság alattiak földbirtoka 25,293 cat. hold, melynek becserkéje a gazdasági fölszerelésekkel együtt 4,535,644 forint. Lakházaiknak s egyéb épületeiknek tűzkárreleni biztosítása a külön e célra megállapított s a n. m. belügyminiszterium által jóváhagyott szabályrendelettel lett elhatározva, de miután a szabályrendelet az árvaszékhez október 3-án érkezett vissza, s fogantatás végett csak az év vége felé adathatott ki, — ez ideig nem volt eszközölhető, hogy minden oly épület, mely részben, vagy egészben árvaikat illet, biztosíttassék.

A csallóközi járási árva és gondnokság alattiak összes épületeinek, a szabályrendeletnek megfelelőleg eszközölt becsú útján megállapított becsértéke 114 ezer 612 forint 40 kr., mely összegből 94,784 forint 22 kr értékű épület biztosítva van, 19,828 forint 18 kr értékű pedig biztosítatlan.

Udvardi járásban, az 1872. évi összeírás szerint az árva és gondnokság alattiak tulajdonához tartozó épületek s beltelek értéke 199,358 forint 83 kr. — Járási gyám által betervezett biztosítási táblázatok szerint 382 épületnek elegendő része van biztosítva 80,050 forint értékben.

Mindamellett, hogy a kiskoruk épületeit özevgyi jogon használó anya és kiskorukkal közös tulajdonos nagykoruk — a tűzkár-biztosítás céljára a beltelek egyáltalán nem akarják, és teljesítésétől vonakodnak, 1873-ik évben a tatai, udvardi és csallóközi járási közsegekben nevezetes haladás történt a biztosítás körül. Csallóközi járásban az árva tulajdonához tartozó 542 épület közül 1872-ik év végével biztosítva volt 238, jelenleg biztosítva van 407. Udvardi járásban 484 épület közül 1872-ik év végével biztosítva volt 207, jelenleg biztosítva van 372. Tatai járásban 583 épületből 1872. év végével biztosítva volt 84, jelenleg biztosítva van 228 épület.

A mérleg szerint, az árvaikat közpénztárilag kezelt értéke közös árvaik tőkékben, kamatokban, hasznberekben, értékpapirokban s a hagyatéki tömegekből előjegyzett tőke s kamatkövetelésekben összesen 1,067,111 forint 66 kr. Az árva pénztárnak készpénzben, értékpapirokban s az adóskor elleni tőke, kamat- és hasznberek követeléseken alapuló földzete összesen 1,194,346 forint 54 kr. Az árva követeléseit a pénztár földzete 126,234 forint 88 krral fölhaladván, ezen összeg a tartalékalapot képezi.

Az árvaik tartalékalap tőke nem csak azon árvaikra nézve bír fontossággal, kiknek értéke a közös árva pénztárban kezeltek, de fontos és figyelmet érdemlő az egyéb tekintetektől is, — mert 1862-ik évtől fogva tartalékalap-tőke kamataiból földzötték az árva pénztár kezelési költségei 1872. 1873-ik években a megye költségeinek földzésére 2800 forint járultunk, 1874-ik évben pedig 2900 forint járultunk ezen alap kamataiból, ugyancsak 1873-ik évben a vagyonatlan s munkaképtelen szűkölködő árva segélyezésére 300 forintotunk — s kétségbe sem vonható, — hogy ott, — hol az árva pénztári tartalékalap tőke kellő ápolásban részesülve 200,000 frtra emelkedhetik, annak kamataiból a törvényhatóság összes gyámhatósági költségei földzhetőek.

1867-ik évben a megyének alkotmányosan lett megalkulásakor az árvaiknak összpontosított kezelése továbbra is föntartatni határozatott.

Az összpontosítási elv és összpontosítási rendszer szoros és kivételmentes tulv követelménye, hogy minden pénz, értékpapír, állam- és magány kötvény, mely árvaikat illet, a közös árva pénztárba beszovaltassék, — s ott a többi árva értékeivel egyformán kezeltessek. — Ezen elvből kiindulva odairányozta intézkedéseit az ár-

vaszék, hogy ne csak a szegényebb árva értéke, hanem a nagyobb terjedelmű s magán gyámok által kezelt árva-vagyon évi jövedelméből megtakarított fölsőleg is közös árva pénztári kezelés alá adassék s kamatainak egy százaléka mint kezelés díj a tartalék-alapot illesse. Meltányosnak tartotta ezt az árvaszék a következő okokból.

Három nevezetesebb gyámsági és gondnoksági eset van a megyében, s ezen három gyámság, illetve gondnoksághoz tartozó 10,000 szabályozott hold földbirtokból mintegy 8000 hold az illető gyám és gondnok által házilag kezeltetvén, a kezelés fölötti gyámhatósági fölügyelet és ellenőrzés gyakorlásánál s különösen az évi számadásoknak pontos megvizsgálásánál, az árvaszéki számvevő, és a számadást egész kiterjedésében tanulmányozni és ismerni köteles előadó munkaidején kívül még az árvaszék többi — tagjainak munkaideje is — nagy mértékben van igénybe véve, mert a sajátképen gyámszámadáson fölül a még több külön gazdaságot képező pusztákról összeállított gazdasági számadás az árvaszéki tanácsüléseiben is szoros vizsgálat alá veendő. — A magán gyámok által időnkint betervezett ügyek elintézése, a kérdésben lehető összegeket tárgyalni nem igen szenvedhet, mert halasztás esetében az árvaszék a felelősséggel járó fölügyeletet és ellenőrzést mulasztaná el. A három magán gyámsági ügy legalább egy gyámhatósági tisztviselőnek egész évi munkáját veszi igénybe, több dolgot ad, mint más szegényebb sorsu 200 árvaikéknak intézése, — sok tekintetben akadály az árvaik egyes ágazatainak adminisztrációjánál.

Még több nehézséggel s idővesztéssel járna a magán gyámsági vagyon kezelése fölötti gyámhatósági fölügyelet, ha az évi jövedelmekből megtakarított fölsőleg tőkésítetvén, továbbra is a gyám kezelése alatt maradnak, mert ezen tőkét kamatainak fölhasználása, a gyámsági hatod alá tartozó jövedelmektől elkülönítése, évről évre nyilvántartása sok nehézséget von maga után. A gyámhatóság felelős a fölügyeleti és ellenőrzési teendőket, de oly gyámsági ügyekben, hol a törzsvagyon — a birtok fölszereléssel egy millió értéket fölhalad, s még ezen fölül az évi jövedelmek fölsőlegéből megtakarított s tőkésített ingó értékek is a magán gyám kezénél hagyatnak, méltán és jogosan csak az esetben vonathatnék felelősségre, ha a gyám az ingó értékek megfelelő biztosítékot nyújt.

Meltányosnak látta ezt az árvaszék a törvény előtti egyenlőség szempontjából is, és ezen, a megyei szabályrendeletben kimondott egyenlőségi elvet megvalósítani ismert kötelességének az árvaszék, — de szem előtt tartotta az árvaik kezelésének egyszerűsítését, és az egyes ügyekben tulhertetésén is könnyíteni akart, hogy az itt nyert időt más elhanyagoltabb ügyek rendezésére fordíthassa. — Törekvéseiben azonban némileg gátolva lett, mert egyik magán gyámsági ügyben hozott s az évi tiszta jövedelemből megtakarított és költségre elhelyezett összegről kötelezvénynek árvaikéknak intézése alá vételét, s ott a többi árva értékeivel egyenlő kezelését elrendelő végzése az illető magán gyám ur által a n. m. belügyminiszteriumhoz fölbevezetett.

Eltekintve a föntföreg részletes kérdéstől, melynek eldöntése a nagyméltóságú belügyminiszterium határozatától függ, az árvaik kezelését tárgyzó 1872-dik évi 137-ik számú szabályrendelet 1-ső szakaszának határozottabb körvonaloására pótlólag fölveendő lenne, — hogy a magán gyámok által kezelt árvaik évi tiszta jövedelméből — a gyámsági hatod levonása után — megtakarított fölsőleg a megyei közös árva pénztárba készpénzben beszovaltatandók, ott tőkésítendők és közös árvaikéknak kezelendők.

Térszűke miatt csak ennyit közölhetünk e jelentésből, de e közlést célszerűnek és érdekesnek tartottuk már csak azon okból is, hogy kitűnjék, hogy a szakértelem, szorgalom és tiszta kezelés, aránylag rövid idő alatt elismerésre méltó eredményeket képes előmutatni, még a legtöbb esetben ok nélkül oly rosz hírbe kevert megyei intézmény mellett is.

Kurász márczius 14. 1874.

Jóteknység! Főtisztelendő Ferenczy Imre ur egri örkanonok, s prépost ó nagyszámú Karászban az iskolaház tőzsomszedságában fekvő beltelek, egy, holdnyi kiterjedésben, az illető birtokostól 500, ötszáz osztr. ért. forint megvásárolta, s azt a rom. kath. egyházközségnek tulajdonul átengedte azon célból, hogy az iskolatelek belsőségéhez, a tanító használatára esatoltassék, a birtok átirási költségek tervét is maga az adományozó viselven. Karászi egyházközség melyen áthatva az áldozatkészség nagyszerűségétől, örömet lép a nyilvánosság elé, a nemesszívü emberbarát iránti hálás elismerésnek ez uton kifejezést adván. Egy tagja egyházközségi képviselői testületnek.

K ü l f ö l d.

Budapest, márczius 16.

IV. Napoleon nagykorúsítása ma ment végbe Chiselhurstben. Egyáltalán nem vagyunk hajlandók egyelőre nagy fontosságot tulajdonítani a bonapartistikus mozgalmaknak, mivel e párt a második császárság bukásakor úgy eljátszotta Franciaország nagy többségére való befolyását, hogy Franciaországnak igen sokat kell felednie, s a bonapartistáknak igen sokat kell feledniük, mig III. Napoleon örököse a siker reményével léphet a francia korona birtoka fölött ezívdő pretendensé közé. A Chiselhurstben végbe ment politikai aktus azonban mégis nagy horderejű, mivel a bonapartista pártnak ma már ismét feje van, mely körül a párt csoportosulhat, s e központot most már nem csak egy eszme, egy zászló képezi, melyre a napoleoni eszme van fölívva.

A bonapartista minél zajosabbá, minél föltünőbbé akarták tenni Lulu nagykorúsításának ünnepeit, hogy így a zaj pótolja, mi a szám és mennyiség tekintetében hiányzik.

A bonapartista bizottság hónapok óta előkészítette ezen politikai tünnetést, a bonapartista celebritásokat Chiselhurstbe rendelte, sőt még azt is keresztil akarta

vinni, hogy Franciaország valamennyi departementje s így egész Franciaország képviselve legyen a departementok küldöttségei által.

Ez utóbbi terv természetesen nem sikerült, mi fényesen megegyezik a bonapartisták által fennek hirdett azon állítással, miszerint a föld népe Franciaországban császári érzelmi.

A bonapartista celebritások és nem celebritások ellenben tömegesen zárandokoltak Camdon Houseba; — azok pedig, ki el nem mehettek a szent utra, a mai napon otthon mutattak be áldozatot házi istenciknek. Rouher, La Fauconnerie, Cassaquac Murat herceg, Pajol tábornok stb. a zárandokok közt vannak, valamint igen sok főrangú, bonapartista érzelmi tiszt, kiknek pedig a hadügyminiszter megtiltotta a Chiselhurstbe való utazást. — Természetes dolog, hogy Jerome Napoleon herceg sem hiányzott az ünnepélyről, míg ellenben Plon-Plon határozottan tagadólág válaszolt a hozzá intézett azon föllívásra, miszerint Chiselhurstbe menjen.

III. Napoleon örökösének nagykorúvá való nyilvánítása bár több zajt, mint tényleges eredményt fog előidézni, azért a francia kormány és a monarchista pártok mégis nagy zavarban vannak, minek első következménye az lesz, hogy a monarchista pártok csak jobban összeharagyanak, s egységesebb arcvonalat csinálnak egyrészt a bonapartisták, másrészt a republikánusok ellen, — amíg t. i. a camden-housei eszményeket kissé el nem feleldik, mikor aztán ismét hozzálátanak régi házi czivódásaikhoz a bonapartisták és republikánusok nagy öröme.

A pápának táviratilag már jelzett s az osztrák főpapokhoz intézett encyclicájából átveszszük a következőket: Miután a pápa elszámította az egyháznak Poroszországban és Svájcban kiállott szenvedéseit így folytatja:

„Ami pedig azon törvényeket illeti, melyekre az indoklás vonatkozik, azok összehasonlítva a porosz törvényekkel látszólag mérsékeltebbek ugyan látszanak tényleg azonban ugyanazon jelleg és szellem tökröződik rajtuk vissza, s ugyan oly romlást hoznak az egyház fejére Ausztriában.

Nem akarunk a törvény egyes részéről megemlékezni; de azért szó nélkül nem hagyhatjuk az igen súlyos sértést, mely a törvény által saját magunkat, saját apostoli trónunkat s nem kevésbé titeket, kedvelt fiaink s tisztelendő testvéreink, sőt a birodalom egész kath. népségét. Közöttünk s a fölséges osztr. császár között, s minden osztrák kath. egyházfejedelem által 1855. aláírt — kötött ünnepélyes egyezmény tehát fölligszeszti a törvényhozó testület által s érvénytelennek nyilvánítatik, anélkül, hogy tanácskoznának előlegesen az apostoli székkel, hanem mintegy megvetik igazságos követeléseinket. Akkori időben, midőn még általános volt a hit, az ilyesmit még megkísérteni sem merték; de mai napság a dolgok szomorú állásában megkísérlik s ezzel készen vannak. Ez ünnepélyesen kötött szerződés megsértése ellen tiltakozunk előttek, kedvelt fiaink, tisztelt testvéreink; s ezen az egész egyházon elkövetett sértést keblünk legmélyebb fájdalommal roszaljuk, mert a concordatban eltörölték mentő oka s az ezzel összefüggésben lévő egyéb törvények a vatikánban tartott ünnepélyi zsinat nyilatkozataira vitetnek vissza, mert a kath. dogmák az egyház istentelen újításai és a hit megszorításainak tartatnak. Ha azonban vannak Ausztriában némelyek, kik ily lelketlen ürügyek alatt megtagadják a katolikus vallást, hi marad ahhoz dicső őseivel és egész császári házával együtt Ausztria fölséges uralkodója, hi marad abban, a nép tulnyomó nagy része, mely ily ürügyekre alapított törvények hoztatnak.

Tehát tudunk s akarunk ellenére, a fölséges uralkodóval kötött ünnepélyes szerződésünk, — melyben egy a léleküdvéért, mint az államjváért gondoskodunk — egy új törvény által megsemmisítettük; a világi uraknak kívánó új hatalom kívánja ezt, hogy saját tejjá hatalmával határozzon, a lelki és egyházi ügyekről.

Az előterjesztett törvény oda irányul, hogy az egyház sértetlen szabadsága a lelkeségben, a hívők vezetése, a nép s clerus vallási oktatásában, az evangéliumi tökéletességhez szükséges életben, birtokainak kezelése sőt tulajdonában akadályoztatások és gátoltságok, a mi kath. tanbani meghasonlások s az egyház hanyatlása, új felekezetek alapítása s az állam védelme alatti igazi keresztényhit elleni összeesküvés által, könnyítették s tétetik lehetővé.

A káros következmények egész sorát már előre jelezhetnők, melyek a törvények elfogadása esetén származni fognak; de bőleseként sem hágy bizonytalanságban titeket kedvelt fiaink s tiszt. testvéreink. Mert majd minden egyházi hivatal és jog, még a lelkesítő költelmek gyakorlata is a polgári hatalomnak lesz alávetve; ha a szent előjárók az új törvénynek magukat alávetnek — ami remélhetőleg meg nem történik — akkor egyházmegyéjük legigazságosabban viselt kormányzatát, nem az egyház legszentebb szabályai, hanem az államhivatalnokok kénye-kedve szerint tartoznának vezetni. Mit várhatni azon törvényjavaslatoktól, melyek a hitfelekezetek elismerésére hoztak? Káros hatásuk, ellenséges szellemük ily világos, hogy mindenki ismeri, hogy a jámbor községek megromlására hoztak. S végre a javak kilátásba helyezett elpoecskolása, oly nagy, hogy az alig különböztethető meg a nyílt rablástól. A polgári kormány, ha a törvények el lesznek fogadva, hatalma alá fogja a jószágokat hajtani, jogának ismervén, azt ugy fölőstani, átruházni s adók által annyira magosöklenteni, hogy az egyháznak átengedett nyomorult birtok és haszonélvezete, nem tisztesség, hanem az igazságtalanság köpenye és gnyával illetett lesz.

Mivel a törvény az osztrák törvényhozó testületben tárgyalatik, s az általunk jelzett alapon nyugszik, teljesen átlátjátok kedvelt fiaink s tiszt. testvéreink, hogy mily közvetlen veszélyvel fenyeget, az éberségre bizott nyáj. Mert az egyház békéjét, s egységét helyezik kérdésbe, meg akarják fosztani szabadságától; jól mondta erről cantabury szent Tamás, hogy ez az egyház lelke „mely nélkül nem gyarapszik, s nincs ereje azok

ellenében, kik az isten szentségét örökség utján akarják birni.“ Szt. Anzelmus a szabadsága e fáradhatlan harciosa még előbb fejezte ki e gondolatot a következő szavakkal; „Semmi sem kedvesebb isten előtt, mint egyháznak szabadsága. A kik nincsenek hasznára s uralkodói akarnak lenni, azok kétségkívül isten ellenségeinek tartatók. Ezért tüzelünk mi titeket pásztori gondoskodásokban, hogy a buzgalommal, melylyel isten háza iránt égtek, — igyekezzetek a fenyegető veszélyt elhárítani. Búszke bátorságot az erényeitekhez méltó küzdelemben.

Mert megvagyunk győződve, hogy bátorság s elhárításban nem álltok hátrább, azon tisztelendő testvéreinknél, kik épen az egyház szabadsága miatt lettek a legkevesebb sanyarúságok áldozatává s nemcsak egykedvűen veszik javaik elkobzását, hanem önmegadással a bilincseket is.

Különlélek.

Budapest, március 16.

(Hivatalos.) A király Hieronymi Belaköz- és váltóügyvédet, és a földmivéles-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium statisztikai hivatalában tiszteletbeli titkár, a nagyváradi kir. ügyészséghez alügyészsévé nevezte ki, s Ossulich A Kazniev földbirtokosnak megengedte, hogy a neki adományozott németalföldi kir. alkonzuli állomást elfogadhassa. A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Szák Pál és Bauer Jakab számvédelmi gyakorlatokat III-ad osztályú számtisztokká, az igazságügyminiszter bírósági végrehajtókká és pedig a pesti kir. törvényszékhez Krenzel Sándor vevesési községi jegyzőt, Bozay Elek magyar-óvári ügyvédet és Csizser János vasuti pénztárnokot, — továbbá a pest-lipótvárosi kir. járásbíróhoz Barketz Ferenc lipótvárosi járásbíróhoz irnokot és Jaulusz Adolf balassa-gyarmathi rendőri kapitányt, végre a pest-terézvárosi járásbíróhoz Holies Gyula budai lakost és ügyvédjelöltet, Hoffmann Ottó fehértemplomi törvényszéki díjtalan gyakorlatot, a huszti kir. törvényszékhez irnokká Székely Nándor huszti kir. járásbíróhoz díjnokot nevezte ki.

— **Uj magyar gróf.** A király gróf Karácsonyi Guidónak az 1858. évi decemberhó 25-én adományozott grófi méltóság hatályát magyar korona országaira is kiterjesztette, illetőleg neki és törvényes utódainak a magyar grófi méltóságot díjmentesen adományozta.

— **Andrássy gróf** mult szombati estélye, melyre a külügyminiszter mult szombaton, mint házi gazda, visszarándult Bécsbe, igen fényes volt. Az udvart Károly Lajos főherceg és neje képviselték az estélyen. A bécsi diplomata tagjai közül senki sem hiányzott. A parlament is számos tagja által volt képviselve, s a vendégek közt sok idegen is volt. Az estély kezdetén csak a házigazda, Andrássy gróf hiányzott; de ez is megérkezett Budapestről fél tájban. A pénzaristokratia és a művészi világ is képviselve volt. Patti szintén megjelent a külügyminiszter estélyén.

— **Nevváltoztatás.** Lutrak Márk algyógyi lakos, vezetéknevét „Ludvig“-ra változtatta át.

— **Diszpolgári okmány.** A „Temesi Lap“ írja: Karáncses városra br. Seudier Antal altábornagyot, mint ügyei jótékony hatású támogatása miatt diszpolgárrá választá meg és ezen kitüntető választás folytán egy külön diszpolgári okmányt állítottat ki, mely Brankovics János polgárnagy aláírásával ellátva és egy vörös bársony okmánytartóba elhelyezve, nevezett polgárnagy által egy küldöttséggel a mai napon adatott át ő excellenciájának. Midőn e hírt közöljük és a valódi érdemnek ily szép elismerését köztudomásra hozzuk, el nem hallgathatjuk: miszerint a karáncsesi polgárok diszpolgári okmányok kiállításánál, kizárólag a román és német nyelvet használván, elárulták, miszerint a magyar nyelv, mint államnyelv iránt esekely rokonszenvet táplálnak és annak teljes mellőzésével, nacionalistikus jellegűnek új bizonyítékot adták.

— **Március 15-dike** Budapesten nagy esendben folyt le, mire kétségenkívül közrehatott a tegnapi erővel vegyes hóvíz, mely a főváros utcáit oly sárosakká tette, hogy kinek mulasztathatlan dolga nem volt, ugyan nem igen kívánczolt még a szomszédba sem. Ennek dacára az egyetem ifjúság mégis kivonult a kerepesi temetőbe, hol Bathány Lajos, a kilencz vértanu, továbbá Forinyák sírját látogatta meg. Két szónoklat is tartottat, s mindkettő nyugodt hangot árukt el. — A „közönségi ellenzéki kör“ a Hungáriában tartott díszbejédel, s az ez alkalommal mondott fölköszöntésekkel ismételte meg a március 15-dikét. A díszbejédel vagy száz egyén jelent meg; Simonyi, Helfy, Ditrich, Moesary, Majoros, stb. szónokoltak, mire aztán a társaság d. u. 4 óra között szétoszlott.

— **A munkások gyűlése** tegnap d. u. tartott meg a Belezny-kertben, melyen, mint egy 1500 munkás jelent meg. Számos szocialista irányú beszéd tartottat, s végül a következő határozatok hozták: 1) A törvényhozás a csupán a munkások ellen irányuló kivételi rendszabályokat szüntesse meg és engedje meg, hogy az addig korlátozott egyetli és gyűlékezési szabadság a törvény értelmében a munkások is gyakorolhassák; 2) nyújtsan a törvényhozás gyökeres segítségét az uralkodó szükségnek és tegyen alkalmas intézkedéseket, hogy az ne ismétlődjék. Ennek elérésére: a) készíttesse el a törvényhozás mindazon gyárak és ipartelepek lajstromát, melyek munkálkodásukat megszorították vagy egészen megszüntették; b) szólítsa föl az illető társulatokat és tulajdonosokat, hogy a munkát indítsák meg teljes erővel; c) vonakodás esetén a törvényhozás minden gyárakat, malmokat stb. vegye állami kezelés alá és pedig az illető ipartelepek megváltása utján az államadósági követvények vagy leszámláló kölcsön alapján. Az élelmi szerek kivételét az 1874/85. évekre a törvényhozás vagy szorítsa meg, vagy szüntesse meg. 4) a tárgyalás alá kerülendő választási törvénybe vegye be a törvényhozás a munkások jogosult követelését: az általános, egyenes választási jogot. 5) Végül alakítsan az országgyűlés enquetét, mely a munkások anyagi és szellemi helyzetét figyelemmel kísérje.

— **Uj napilap.** Mától fogva egy új német nyelvű napilap jelenik meg (hétfőn is) a fővárosban. Címe: „Pester Journal.“ Szerkesztő: Gerlai Vilmos. Előfizetési ára: negyed évre 2 frt 25 kr, egy óra 60 kr.

— **Rövid hírek.** A fürdő vendégek már is kezdenek a császárfürdőbe szálkóznai, hol már több

szoba fürdővendégek számára kibéreltetett. — **Europa** 25 legnagyobb városának népessége a legújabb kimutatas szerint a következő: London 3.800.000, Páris 1.850.000, Konstantinápoly 1.075.000, Bécs 900 ezer, Berlin 850 ezer, Pétervár 680 ezer, Liverpool 520 ezer, Manchester 500 ezer, Glasgow 470 ezer, Nápoly 450 ezer, Moszkva 420 ezer, Lyon 330 ezer, Dublin 325 ezer, Budapest 320 ezer, Madrid 315 ezer, Marseille 315 ezer, Amsterdam 280 ezer, Leeds 260 ezer, Lissabon 260 ezer, Hamburg 260 ezer, Varsó 250 ezer, Turin 210 ezer, Roma 200 ezer lakossal. — A szombati udvari ebédben 24 egyén vett részt, s ezek közt Vilmos főherceg, több tábornok, s az alsó és fölsőház néhány tagja. Az udvari ebéd után ő fölsége másfél óráig társalgott vendégeivel. — A földtani társulat folyó hó 18-án, szerdán délután 5 órakor az akademia palotájában szakított tart a következő napirenddel: 1. Matyasovszky Jakab. A gazdaszat céljainak megfelelő földtani térképek készítéséről. 2. Rybár István. Jelentés Ungvár környékén tett földtani kirándulásokról. — A tavaszi szántás, mint a „Pécsi Figyelő“ értesít, — földmives gazdáink állítása szerint a földnek rendkívüli porhanyósága következtében igen könnyen esik a vonó marhának, — hasonló szántás eredményre nem igen emlékeznek, ezt részint az egerek földművelési munkájuknak, részint a hosszas, és erős száraz fagynak tulajdonítják, — az egér seregek, ugy mondják, — elpusztultak, bár ugy volna, de azért a pusztítási munka folytatandó, mert elég maradt megvédett helyeken magnak, az egérnek rendkívüli szaporasága pedig ismeretes.

Nemzeti színház. Kedd, március 17. „A Próféta.“ Opera 5 fölvonásban.

Táviratok.

Berlin, március 15. A hir, hogy Bismarck herceg résztvesz az ügyek tárgyalásában, megegyeztetik, miután ebben a herceget betegeskedése megakadályozza.

Berlin, március 15. Bismarck herceg javuló félben van.

Páris, március 15. A „Pays“ egy Cislehurstból keltezett levele szerint a szakadás a császári herceg, a császármé és Napoleon herceg között tökéletes, mert ez utóbbi vonakodott Cislehurstban megjelenni folyó hó 16-án.

Bayonne, március 15. Serrano hadserege 34.000 ember és 90 ágyut számlál, a carlistáké 35.000 embert. Hirszerint Loma tábornok hátulról támadja meg a carlistákat.

Közgazdaság.

Budapest, március 16.

A 153 millió kölcsönre nézve jelenti a „N. fr. Presse, hogy a második félrész átvétele iránt az illető konsortiummal még nem kezdetett meg semmi tárgyalás; természetesen a krízis tartama alatt olyat megkezdeni nem jut senkinek sem eszébe.

A két dunai gőzhajótársaság fuziójára nézve a bécsi lapok jelentik, miszerint az egyezés meg van ugyan minden lényeges pontra nézve, de a szerződés még nincs aláírva.

A pesti közúti vasúttársulat még e hó folyamában megkezdte a soroksári vonal kiépítését, valamint az újpesti vonal meghosszabbítását. Az e célra szükséges pénzügyi IV. sorozatu részvények kibocsátása által szereztenék be, melyekre csak a részvényeseknek van vételjoguk. Minden részvényre egy tized új részvény jutna.

Az országos központi takarékpénztár tegnapi közgyűlésén, mely Bartal György elnöklete alatt tartott meg, a fölolvastott üzleti jelentés 1873-ra 47.982 frt 80 kr tiszta jövedelmet tüntet elő. Ebből osztaletkül 150.000 db részvényre, egyenkint 2 fél frt jut, ami elfogadtatott. A részletes jelentést közelebb.

A pesti építő-társaság tegnapi közgyűlésén a mult évi mérleg és számadások helyben hagytattak. A mult évi tiszta nyereség 101.456 frt 36 kr tesz, melyből 22.690 frt 26 kr. az összes alapítási költségek leírására; a főtmaradó 78.766 frt 10 kr, pedig az egyes ingatlanokra kiadott önköltségek oly módon való leszállítására fordítandó, hogy azokból a választmány belátásához képest bizonyos rész leírassék. Egy részvényes kérdéseire az elnök kijelenté, miszerint az igazgató-tanács a legvégső szükség nélkül nem fog a részvényesektől újabb befizetéseket kérni.

A szerb vasuti csatlakozásra vonatkozólag az „Ung. Actionär“ hozza a szerződés kivonatát, melyet mi már korábban ismertetünk. Vissza fogunk térni reá.

A pesti zalogkölcsönző-intézet tegnapi közgyűlésén a részvénytőke reductióját s a 60 frtos ideiglenes részvényjegyre összesen 4 frt 20 kr. osztaletkifizetését határozta el. A részletes jelentést közelebb adjuk.

A nemzetközi biztosító bank, mely eddig nem is adott egyéb életjelt magáról, mint azon botrányok által, melyek a befizetett összegek „szétmállása“ miatt a választmány kebelében támadtak, tegnap elhatározta a liquidációt. Az elszámoló bizottságba beválasztattak: Sinaiberger, Neumann, Répászky, Roth, Deutsch L. és Strauss.

A budapesti gabna és értéktözsde március 16. Gabonában meglehetősen forgalom volt. A tözsdén az árfolyamok igen gyenge üzlet mellett esöklentek. Jegyzéseink a következők: magyar hitelbank 150, földhitelrészvény társulat 59, municipalis bank 32, anglo magyar 35.50, franko magyar bank 57, takaré- és hitel 52.25, országos központi takarékpénztár 80, buda-óbudai népbank 33.50—34; első hazai takarékpénztár 2350; osztr. hitelbank 227.50 forintjával adva. Vasutak nem változtak, 20 frankos arany 8.91, császár arany 5.15, talér 1.65¹/₂.

Felelős szerkesztő: Huszár Imre.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1874. márczius 16-án.													
Gabona-árak.	Hang.	Vámmászánkint		Befiz.	Részvények.	Adva	Tartva	Befiz.	Adva	Tartva	Magy. vasuti köles. (120 frt ez.)	Adva	Tartva
		font	forint										
Buza, bántási ó v. uj	83	7.70	7.85	315	Első magy. ált. biztosító-társaság	960	980	500	Első magyar serfőzde	412	415	96.25	96.50
" " " "	85	7.95	8	200	Haza	—	—	200	Sörtészifaló	158	160	137.50	138
" " " "	87	—	—	300	Pannonia	375	385	200	Athenaeum	246	248	—	—
tiszav. " " " "	83	7.85	8.95	100	Pesti bizt.	62	63	500	Pesti könyvnyomda	620	625	231	231.25
" " " "	85	8.05	8.15	200	Hunnia	75	76	200	Egyesült magyar gőzhajó-társ.	7.50	8	870	—
" " " "	87	—	—	300	Unio	196	198	500	Ganzféle vasöntőde	360	365	39.50	39.75
pestim. " " " "	83	7.75	7.85	200	Pesti közuti vaspálya	341	342	200	Gschwindt-féle szeszgyár	234	236	966	968
" " " "	85	8	8.10	200	Budai	110	115	200	Börgyár	85	86	535	537
" " " "	87	—	—	200	Budai hegyipálya	55	60	200	Gyapjamosoda	95	100	2058	2062
fehért. " " " "	83	7.95	8.05	80	Municipális hitelintézet	32.25	32.75	100	Salgó-tarjáni kőszénbánya	100	101	203	204
" " " "	85	8.15	8.20	85	Angol-magyar bank	35	35.50	200	Schlick-féle vasöntőde	160	162	154.75	155.25
" " " "	87	—	—	160	Magyar általános hitelbank	150	150.50	200	Sósuti kőbánya	116	118	216	217
bácskai " " " "	83	—	—	200	Francia-magyar bank	58.50	59	500	Első magyar szeszfinomító	170	175	—	—
" " " "	85	—	—	100	Magyar általános földhitel-társ.	59	59.25	200	Alagut	80	81	94.50	95
				70	Pesti egyleti bank	40.50	41		Záloglevelek.			85	85.25
				50	Takarék- és hitelegylet	52.25	52.50		Magyar földhitelintézet 5 1/2%	85.75	86.12	85	85.25
				50	Buda-ó-budai népbank	33	33.50		Magyar jelzálog-bank 5 1/2%	77.50	78	90	90.50
				100	Iparbank	50	52		Magy. ált. földh. részv.-társ. 6%	86.50	86.75	84	84.50
				200	Budai kereskedelmi és iparbank	170	172		Magy. ált. földh. részv.-társ. 5%	84.50	85	91	91.50
				500	Pesti kereskedelmi bank	748	750		Pesti kereskedelmi bank 6%	86.25	86.5	83	84
				100	Budapesti kézművesbank	67	68	100	Elsőségek.			137.75	138
				50	Hivatalnok. hitelegylete I. em.	46	46.50	150	Lánchíd	84	84.50	132	132.50
				80	Kisbirtokos. hitelintézete	—	—		Budapesti malom 6%	174	176	110.50	110.75
				100	Országos közp. takarékp. 5%	80.50	81		Arany	5.28	5.30	68.50	68.75
				1000	Pesti hazai	2325	2350		20 frankosok	8.92	8.95	—	—
				100	Budapesti fővárosi	178	179		Ezüst	106	106.50	—	—
				100	Kőbányai takarékpénztár	49	51		London 10 font sterling	111.75	112.25	—	—
				100	Külvárosi tanaképzőtár	61	62		Páris 200 frank	44.10	44.30	—	—
				40	Szentendrei takarékpénztár	42	44					—	—
				60	Újpesti takarékpénztár	40	42					169.50	170
				500	Árpádmalom	43	45					29	30
				500	Blumféle	38	40					94	95
				200	Erzsébet	290	295					14.50	—
				500	Concordia	108	111					24.25	24.75
				200	Erzsébet	145	148					23.75	24.25
				500	Hengermalom	785	795					13.75	14.25
				300	Victoria	108	110					53.50	—
				100	Első budapesti	630	635					—	—
				100	Budai gyárudvar	19	20					—	—
				1000	Pannonia	425	430					24	24.60

HIRDETÉSEK.

**Diszes
husvétii tojások**

legujabb nemel dús választékát,
10 krtól 25 frtig.

Husvétii öntözéshez
alkalmas, csalódtatón meglepő ujdonságok:

Fecskendő Illatszertüvegese 30 kr. Szilvar
35 kr. Viola-csokor 40 kr. Violdák gyönygvirág
1.30 kr. Rózsabokréták 80 kr. 1 frt., egyes
rózsa 65 kr. Revolver 80 kr. Kis bohócs 50-60
kr. Ötötötteit babák frt 2-2.15 kr. Gyermek
2.15. Madárka 1.60. Rózsacsokor babával 1 frt
Élő virág 1.20 kr. Fecskendő-tojás 70 kr. Fecskendő-gyűrű 40-50 kr. Illatszertüvegesek elegans nemel ajánlják

Kertész és Eisert
Budapesten,
Dorottya-utca 2. sz.
színházterti szeglet

Írásbéli megbízások gyorsan és pontosan eszközöl-
tetnek.

**Dr. Schwaiger
növény-kivonata**

jótállás mellett négy hét alatt gyökeresen gyógyítja még a megrögzött férfi-tehetetlenséget is; minden más nemz. szervi (férfi és női) betegségeket legrövidebb idő alatt. Egy üveg ára 2 frt o. é. használati utasítás és levelezéssel, az ország beküldése vagy utánvét mellett közvetlenül

Dr. Schwaigertől
Bécsben, VII. Schottenfeldgasse 60.

A név és lakhely hibátlan és olvasható följegyzése kérietik.

Magyarországi foraktára

**RIES
GUTTMANN**
ca. kir. szabad. vegyész, az orosz császári udvari szállítója,
biztos hatású
patkány, egér, mezei egér, vakandok, svábbogár-irtószerének
plehdobozó 1 frt 20 kr és
poloskairtó folyadékának
üvegeseje ecsettel együtt 65 kr.
létezik PESTEN
KERTÉSZ és EISERT
utaknál
Dorottya-utca 2. sz.
Csomagolási díj 10 kr.

Füktárlások az ország minden részében városokban.

KILIÁN FRIGYES
m. k. egyetemi könyvtárosnál Pesten, váci-utca Drasche-féle házban
kapható:

A
magyar költészet és szónoklat
kézikönyve.
Írta **Zsilinszky Mihály.**
570 lap. Ára 2 frt 50 kr.

Földmértan kézikönyve.
Írta **Kruspér István.**
620 lap. XVI. könyvmatu táblával.
Ára 7 frt.

A vegytan alapelvei
a tudomány újabb nézete szerint.
Írta **Nendtwich Károly.**
680 lap. 140 fametszettel. Ára 3 frt 50 kr.

A tűzimádó bölcs
az ösvilágok emlékeiről.
Írta **Rónay Jácint.**
180 lap. 62 ábrával. Ára 1 frt 50 kr.

A
köutak fenntartásáról.
Írta **Hieronim Károly.**
172 lap. Két táblával. Ára 2 frt.

Irománypéldák
az
új polgári perrendtartáshoz.
Írta **Kassay Adolf.**
Második kiadás. Ára 1 frt 20 kr.

Magyar-francia
nyelvtan.
Írta **Otto E.,** fordította **Rayé L.**
Második kiadás, 2. rész. Egyes rész ára
1 frt 20 kr.

A magyar irodalom
és
szellemi fejlődésünk története.
Írta **Tarnóczy Tivadar.**
I. kötet: Ós, ó-, közép- és ujkor.
II. kötet: A legujabb kor.
Egyegy kötet ára 1 frt.

A nagy francia forradalom
története.
Írta **Held,** fordította **Endrődi S.**
Ára 2 frt.